

פחד דוד

פרשת
ואתחנן
ט"ו אב
תשפ"א

1086

שבת נחמו

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

7:25 | 7:16 | 7:22 | 7:07 **הדלקת נרות**

8:22 | 8:25 | 8:24 | 8:22 **מוצאי שבת**

9:04 | 9:08 | 9:06 | 9:04 **רבינו תם**

משכיל לדוד

חינוך הילדים לדרך התורה

ילמדו בתורה ויקיימו מצוותיה כראוי, ואם לא ילמדו ויקיימו את התורה, יפרע מאותם 'ערבים' את חובו. בתחילה ניסו עם ישראל לומר שהאבות הקדושים והנביאים הם יהיו ערבים לכך שעם ישראל יקיים את התורה. אולם הקב"ה לא חפץ בערבים אלו. עד שלבסוף אמרו עם ישראל שהבנים שלהם הם יהיו ערבים לכך. ולכן הסכים הקב"ה, והזהיר אותם שאם לא יקיימו את התורה והמצוות, הוא יפרע את חובו מבניהם.

נמצא לפי זה שהעזרה בגידול הילדים וחינוכם בדרך התורה והיראה, אינה רק ממידת החסד וההתחשבות בזולת, אלא תנאי קודם למעשה הוא בקבלת התורה, שהרי כל מתן תורה היה מותנה בכך שהבנים ימשיכו בדרכי אבותיהם, ואם האדם לא ישקיע מזמנו לגדלם ולחנכם לתורה ולמצוות, לא יצמחו הבנים כראוי, ואף תורתו תילקח ממנו בעבור אותו תנאי שהקדים הקב"ה למתן תורה.

כאשר האדם יתבונן היטב, יראה שגם הזמן שהוא כביכול מבטל כדי לעזור בביתו ולגדל ולחנך את ילדיו, אינו ביטול כלל. כי כשהאשה והבנים רואים עד כמה אביהם חושק בתורה ובמצוות, ובכל זאת משקיע מזמנו היקר כדי לחנך אותם ולטפל בהם, זה גורם לבני ביתו להשתדל יותר ויותר שלא להפריע לו בלימודו ובקיום המצוות, ונמצא שברבות הימים יוצא הפסדו בשכרו.

כשאני הייתי בן תשע הורי שלחו אותי ללמוד תורה בישיבה בצרפת. התנאים הגשמיים של לימוד התורה בזמנו היו קשים מהיום, לא היה לי קשר עם הבית כמעט, ומלבד מכתב בודד בכל כמה חודשים לא היה לי אפשרות לדבר עם הורי. הגעגועים שלי היו גדולים מאד, ובטוח אני שהורי גם הם התגעגעו מאד אלי, אולם רצו לחנך אותי בדרך התורה.

על כ"ק אבא זיע"א איני מתפלא כלל ששלח אותי ללמוד תורה במרחקים, כי התורה היתה נר לרגליו והיה מוכן להקריב את עצמו וגופו ואת געגועיו הגדולים למען ילכו בניו וצאצאיו בדרך התורה. אולם על רחמי אמי ע"ה, תמיד התפלאתי, כיצד אזרה כוחות לשלוח אותי למרחק כה רב בגיל כה צעיר בידועה שלא יהיה לה קשר עמי כמעט.

אולם ברבות הימים כשראיתי את הקשר ההדוק והאהבה והכבוד שחלקה אמי ע"ה לאבי זצוק"ל, הבנתי שרצונו של אבי היה קודש קדשים אצל אמי, והיא כיבדה את רצונותיו בלי עוררין כלל, וזאת משום שהוא השכיל לתת לה הרגשה שהוא נמצא לה לעזר בכל מה שהיא צריכה, וכמים פנים אל הפנים גם היא החזירה לו בכבוד ובהערצה וקבלה את כל מה שהחליט על אף הקושי האימהי הטבוע בכל אם בישראל.

צריך כל אדם לזכור שחינוך הילדים בדרך התורה מלבד היותו דבר חשוב בפני עצמו, הוא תנאי הכרחי גם ללימוד התורה שלו עצמו, וכל עליותו ביראת שמים ובלימוד התורה תלויה גם באופן חינוך ילדיו לתורה ולמצוות.

"לך אמור להם שובו לכם לאהליכם" (דברים ה, כז)
מיד אחרי שהקב"ה התגלה לעם ישראל בהר סיני, ונתן להם את התורה בקולות וברקים באותות ובמופתים, הקב"ה מצווה את משה לומר לבני ישראל שיחזרו להם לבתיהם להיות עם בני משפחתם. ויש להבין ציווי זה, הרי זה ברור שאחרי כל מתנה שהאדם מקבל, הוא מודה לנותן על מתנתו, ואחר כך חוזר הוא לחייו ולעסקיו הרגילים, אם כן מדוע ציווה הקב"ה את משה רבינו שיאמר לבני ישראל לחזור לביתם, פשוט הוא שכך יעשו.

ונראה לבאר, הקב"ה רצה ללמד לעם ישראל, שאף שהתורה היא מרכז חייו של האדם, ועליו להשקיע את כל כוחותיו וכל מאמציו ללמוד ולהבין ולחדש ולפלפל בתורה הקדושה. אולם כשם שאסור לאדם להזניח את צרכי גופו, ועליו לאכול ולישון כראוי, כך גם בעניין טיפולו בביתו ובמשפחתו. כאשר האשה צריכה את עזרתו בבית בגידול ובחינוך הילדים, או כאשר מי מבניו צריך עזרה בלימודים וכדומה, חייב לזמן מה לעזוב את לימודו ולעזור בביתו, ולא יחשוב שמבטל הוא מלימוד התורה, כי אדרבה, זהו רצון הבורא, וזו כוונת התורה, שילמד כמה שיותר וכמה שיכול, אבל שלא יזלזל בענייני העולם הזה הנצרכים.

לכן ציווה הקב"ה במיוחד את משה שיאמר לבני ישראל אחרי מתן תורה לחזור לאוהליהם, כי מיד אחרי מתן תורה היו בני ישראל כל כך דבוקים בתורה וחפצים ללמוד בה עוד ועוד, עד שהיה חשש שישכחו מכל העולם הזה, ישכחו את נשותיהם ומשפחתם עם כל הקשיים בגידולם, ורק ילמדו תורה כל היום. לכן ציווה הקב"ה עליהם לחזור לאוהליהם ולדרוש בשלום נשותיהם, ואם יש צורך בביטול מעט כדי לעזור בגידול ובחינוך הילדים, אז ביטולה זוהי לימודה ועל כל אדם להפשיט שרוולים עד כמה שצריך, ורק אחר כך יחזור ללימוד התורה האהוב עליו.

כאשר רצה הקב"ה לתת את התורה לעמו ישראל, הוא ירד בכבודו ובעצמו על הר סיני, ושם התגלה לעמו ישראל ונתן להם את התורה, כדכתיב (שמות יט, כ) 'וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר'. ולאאורה הקב"ה יכול היה להישאר בשמים ממעל על כסא הכבוד, ומשם לתת לעמו את התורה, ומדוע הטריח את עצמו כביכול לרדת על הר סיני ולתת שם את התורה.

ונראה שגם זאת עשה הקב"ה כדי ללמד לעם ישראל את לימוד המוסר הזה, שגם הקב"ה בכבודו ובעצמו טרח עבור עם ישראל וירד על הר סיני כדי לתת את התורה לעמו, ללמדם שהתורה צריכה להיות מלווה במידות טובות ובהתחשבות בזולת ופרט בבני המשפחה הקרובים לו. ועל כל אחד ואחד ללמוד מדרכיו של הקב"ה שטרח עבור עמו, ואף הוא יטרח עבור בני משפחתו כמה שיכול כדי שילכו גם הם בדרך התורה והיראה.

חז"ל מספרים (ילקוט"ש משלי רמז תתקלח) שכאשר רצו עם ישראל לקבל את התורה מידי של הקב"ה, ביקש הקב"ה מהם 'ערבים', כדי שיוכל להיות בטוח שהם אכן

הילולא דצדיקא

טו - רבי אברהם בן חסין מחכמי מנקאס

טז - רבי יהודה פינטו

יז - רבי אברהם פינטו מרבני סלוניקי וצפת

יח - רבי דב בער אליעזרוב

יט - רבי יעקב כולי בעל 'מעם לועז'

כ - רבי דוד סתהון-זבח רבה של קיליז

כא - רבי אהרן מבעלז

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מצות תפילין נוהגת בכל מקום בעולם!

בפרשת 'שמע' שאנו קוראים בכל יום, אנו מזכירים את מצות התפילין שיהיו מונחים על ידינו ולטטפות בין עינינו. בענין זה מסופר על מרן החזו"א זצ"ל, שבאו לפניו מלמדי דרדקי בשאלה כיצד נכנסו והשתרבבו תיבות לע"ז בתוה"ק בתיבת 'טוטפות'.

"חלילה! השיב החזו"א, לא השתרבבה שום שפה זרה בתורתנו, אלא להיפך - בעת בריאת העולם היה כל העולם שפה אחת ודברים אחדים והוא לשה"ק, בה ברא הקב"ה את העולם כולו, ובכוחה נתן תקומה וקיום לעולם, לא כן לשונות הגויים, שלא היה להם תקומה אלמלא לשון הקודש, לכן אחר עונש דור הפלגה, כשבלל ה' שפתם ולשונם וחילקם לשבעים לשון, נטע הקב"ה בכל לשון ולשון תיבה אחת של לשה"ק, בכדי שבכח מילה זו יהיה קיום ללשונותם, והוא ה'טט' שבכתפי וה'פת' שבאפריקי, שהם בעצם לשה"ק במקורם."

יסוד הדברים בהררי קודש, בדרשות הר"י אבן שועיב פר' נח, של"ה 'כללי התלמיד' כלל פה קדוש, ומרן החיד"א ב'נחל קדומים' בפרשה.

אמנם, תמה המגיד מישרים רבי אלימלך בידרמן שליט"א, הא גופא צריך לימוד: למה זכו האפריקאים והכתפיים לאותו שבח ויקר וקיבלו האותיות של תיבת טטפת בלשונם, וכי חסרים תיבות אחרות בלשון הקודש, לתת מהם למשפחות האדמה, יעלה בחלקם תיבות 'השחפת ואת הקדחת' ודומיהם, אי נמי אחד מעשרת המכות וכדו', הרי שישים ריבוא אותיות לתורה. מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם?

תירוץ על כך מצאנו ביסוד דברי רש"י להלן בפרשת עקב עה"פ (דברים יא, יח) 'ושמתם את דברי אלה על לבבכם', אומר רש"י שהפסוק מזהירנו, שאף לאחר שתגלו ותלכו לגלות 'היו מצוינים במצוות והניחו תפילין ומזוזה', ע"כ. היינו שלא יעלה על לב האדם לומר איך נהיה מצוינים בגלות המר השורץ פיתויים וניסיונות, התשובה: התפילין, ע"י שנקיים מצוות תפילין ונקשר עצמינו לקב"ה בקשר חזק ומפולש, מובטח לן בזה שנהיה מצוינים גם בגלות.

ולפי זה יש לומר שלכן נטע הקב"ה את הטוטפת דוקא בגלות בין העמים, בכדי שבזכות התפילין נצליח להיות מצוינים גם בין העמים, פירוש, לא האפריקאים הם אלו שזכו שמילות 'טטפת' יפלו בגורלם, כי אם ההיפך, מגודל חסדי השי"ת עמנו, לבל נמעד ונפול בגלותם, נטע הקב"ה את הטוטפת אי שם באפריקי השחורה ובסין הרחוקה ובכתפי הלא נהורא, בכדי שבכוחה נהיה מצוינים גם שם.

ויש להוסיף את דברי ראש הישיבה הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל בספרו 'קול יהודה' שיש בזה רמז, שיהודי שזימנה אותו ההשגחה להימצא על אדמת אפריקי, יניח שם בגאון את התפילין כמצות השי"ת.

מסירות נפש של אמה

את האם שישועת ה' כהרף עין ורפואה קרובה לבוא.

זמן רב לאחר מכן השתתפת בשמחת שבע ברכות אצל אדון יהודה פחימה הי"ו, שם שמעתי את מר ממון הי"ו שהיה בין המשתתפים מספר סיפור זה לנוכחים בשמחה. כיון שסופו של הסיפור לא היה ידוע לי, ביקשתי ממר ממון שישלים לי את חלקו השני של המעשה. וכה היו דבריו:

"לפני כחודש פגשתי את האישה והיא סיפרה לי בהתרגשות שהצליחה לפגוש את הרב ברכת והרב אכן ברך את בנה. וכששאלתי אותה לשלום בנה היא סיפרה לי שברוך ה' הוא התעורר מאותה תרדמת שבה היה שרוי, ובניסי ניסים במקום העור השרוף שהיה לו - החל גופו להצמיח עור חדש ויפה."

התרגשתי לשמוע את סופו המשמח של הסיפור, ולמדתי לעצמי לקח עד היכן מגעת מסירות נפשה של אמה, שלא התייאשה והתאמצה לפגוש אותי מתוך מחשבה שזהו הדבר הטוב ביותר עבור בנה, ובזכות אמונתה בקב"ה אשר בכוחו לשנות את הטבע - זכה בנה והבריא מפציעתו האנושה.

באחת הפעמים שבהן שבת ברכת מהעיר ניס שבצרפת לביתי שבליאון, נכנסה לפתע אישה לקרון שבו ישבתי ונראה היה כי היא מחפשת מישהו. כשלבסוף הבחינה בי האישה - היא פרצה בבכי ואמרה ששמעה שביקרתי בעיר ניס, אולם כשחיפשה אותי שם - כבר עזבתי את המקום, ועל כן היא מיהרה במסירות נפש לרכבת הנוסעת לליאון, במטרה לנסות "לתפוס" אותי עוד לפני צאתי מהעיר ניס, כדי לשטוח את בקשתה בפניי. וכך סיפרה:

"בני במקצועו הוא טכנאי ספינות. לפני כחצי שנה, בעת שעסק בני בתיקון ספינה כלשהי - התפוצץ לפתע מנוע הספינה והוא נכווה בכל חלקי גופו באורח אנוש. מאז פציעתו ועד היום, במשך כשישה חודשים הוא מצוי במצב של 'קומה' (תרדמת) ונאבק על חייו. על כן אני מבקשת מכבוד הרב שיברך את בני שיזכה לרפואה שלימה."

כאב לי מאד לשמוע על צערה הגדול של האם ועל סבלו של בנה, ומיד ברכתי אותו שבזכות אבותיי הקדושים הוא יזכה לרפואה שלימה. כמו כן השתדלתי לעודד

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "נחמו נחמו עמי" (ישעיה מ)

הקשר לשבת: הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב, והיא אחת מתוך שבע הפטרות מספר ישעיה הנקראות בשם: "שבעה דנחמתא".

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

שיתוף בקשיים עם תלמיד מאתגר

מחנך בישראל שהקדיש מחשבה מרובה לעניין, מורה מגיע למסקנה שתלמיד מסוים סובל מבעיה לימודית או התנהגותית והוא משוכנע שאי אפשר לטפל בבעיה ללא התערבות המנהל, חבריו בצוות המורים או הורי התלמיד, כי אז עליו לדבר ללא דיחוי עם הגורם הנדרש. דיבור לשם תועלת הוא שכונתו היא אך ורק למטרות מועילות ולא כתוצאה מכעס או מתסכול. דבר זה קשה במיוחד כשהתלמיד המדובר מרבה להפריע ולהכעיס את המורה. במאמר המוסגר נציין כי ככל שיקשה הדבר, אל למורים לראות בהתנהגות התלמידים פגיעה אישית. במרבית המקרים, תלמיד מפריע אינו נלחם נגד המורה. הוא נתון במאבק עם עצמו אל מול אתגרי החיים.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בקיום המצוות מתקנים את איברי הגוף

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך" (דברים ו, ח)

חז"ל מאריכים בגודל מצוות תפילין ובשכר מי שמקיים אותה, כמו שכתב הזוהר הקדוש (פנחס רכב, ב) ששקולה מצוות תפילין כנגד כל התורה כולה. ובאור זרוע (סוף הל' תפילין) כתב שבשכר מצוות תפילין יקרב הקב"ה את גאולת ישראל, שנאמר (ישעיה ס, א) "וכבוד ה' עלייך זרח", ונאמר (מיכה ב, יג) "וה' בראשם".

ועלינו להבין במה שונה מצוה זו מכל תרי"ג מצוות שבוודאי מי שמקיים זוכה לשכר גדול. ובכל זאת התייחודה מצווה זו ששקולה היא כנגד כל המצוות כולם. ונראה לבאר, אנו אומרים בתפילה שלפני הנחת תפילין "וציוונו להניח על היד שהיא כנגד הלב לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך שמו, ועל הראש נגד המוח שהנשמה שבמוחי עם שאר חושי וכוחותיי כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך".

כלומר, ישנם מצוות מעשיות שמקיימים אותם באברי הגוף השונים, וכאשר מקיימם מתקן הוא את התאוות הגשמיות. ואילו ישנם מצוות רוחניות המתקיימות במחשבה ובמוח, כמו הרהור בדברי תורה וכד' שהמתקנות את פגם המחשבות. ואילו במצוות תפילין מתקן גם את זה וגם את זה כאחד, כי התפילין שביד הוא כנגד הלב שהוא מקור התאוה הגשמית, והתפילין שבראש הוא כנגד המוח והמחשבה.

את התפילין עושים מעורות של בהמה טהורה, מבהמה גסה כמו פרה או שור, או מבהמה דקה כמו עז וכדומה. הסיבה שרצה הקב"ה שעשיית התפילין תהיה דווקא מעורות של בהמות, היא כדי להזכיר לעם ישראל את חטא העגל שהיה אף הוא דמות בהמה. שהרי עם ישראל היה באותו זמן בדרגות הגבוהות ביותר בקרבה אל הקב"ה, במעמד הר סיני נפתחו כל שבעת הרקיעים, וראו כל עם ישראל שאין עוד מלבדו. ובכל זאת הגיעו לידי חטא חמור כל כך ועבדו לבהמה שנעשתה מזהב מעשה ידי אדם.

אין זאת אלא משום שלא שעבדו את כל מוחם ולבם לקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פח, א) שבמעמד הר סיני כפה הקב"ה עליהם הר כגיגית ואמר להם, אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו, שם תהיה קבורתכם. כלומר, עם ישראל לא היה שלם עם קבלת התורה, אלא קיבל אותה בכפייה, ורק בימי אחשוורוש כשניצל עם ישראל מגזירת הכליה שעמדה עליהם, אז חזרו וקבלו את התורה מאהבה.

כאשר עם ישראל מקיים את התורה שלא בלב שלם, אלא מתוך כפייה ואונס, אינם משעבדים באמת את כל מוחם ולבם לקב"ה, ולכן יכולים להגיע לידי חטא חמור ונורא כל כך, שבכל הדורות כולם אנו ממשכים להיפרע ממנו עד ביאת גואל צדק.

שבת שבתון

בציפיה לגאולה הקרובה

נקודת הזמן באמצעותו של חודש מנחם-אב, מהווה עבורנו נקודת פתיחה למדור אקטואלי ומתבקש, בו נעסוק בקצרה בפרטי ההלכות והמנהגים למצות שבת הארץ - הנוהגת בשנת השמיטה תשפ"ב הבאה עלינו לטובה.

המדור הוא אקטואלי גם לרבות קוראינו הנאמנים ברחבי הגלובוס, עליהם מוטלת המצווה ללמוד ולעסוק בהלכות השמיטה - בכדי לתקן עם כלל בית ישראל את העון שבגינו גלו ישראל מארצם, שלא שמרו את דיני השמיטה כראוי.

בפרשת בהר (ויקרא כה, ב-ה) נצטוונו "כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה'. שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את תבואתה. ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר. את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ".

בנוסף לכך צייתה התורה להפקיר את הפרות לאדם ולבהמה (שמות כג, י-יא):

"שש שנים תזרע את ארצך ואספת את תבואתה. והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכרמך לזיתך". מפסוקים אלו לומדים גם את צווי התורה להתנהג באופן מיוחד עם פירות השנה השביעית, כמו איסור סחורה, איסור הפסד הפירות, חובת ביעור הפרות ועוד.

במהלך השנה הקרובה נלמד יחד את עיקרי הדינים הנהוגים בשנת השמיטה, ונתחזק בעד מצוה יקרת ערך זו בציפיה לגאולה הקרובה במהרה בימינו.

פניני הפרשה

חורבן הבית לטובתן של ישראל

"כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכן ימים עליה כי השמד תשמדון" (דברים ד, כו)

מאחר ואמר הכתוב "כי אבד תאבדון מהר", לשם מה חזר לומר "לא תאריכן ימים עליה"? ביאר רבי שלום מעלי הכהן וצ"ל, הביאו החיד"א בספרו 'נחל קדומים', בהקדים דברי הגמרא בגיטין (פח, א) שדורשת את הפסוק בדניאל (ט, יד) "וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה"א על כל מעשיו אשר עשה ולא שמענו בקלו". היינו שהש"ת עשה צדקה עם ישראל שהקדים להביא את הרעה, שהוא החורבן, לסוף שמונה מאות וחמישים שנה מזמן שנכנסו ישראל לארץ, לפי שאם היו בארץ כמניין "ונושנתם", שעולה בגימטריא שמונה מאות חמישים ושתיים, לא היתה לישראל תקומה ח"ו. ולכן ה' בצדקתו הקדים את החורבן ומייהר את גלותם שנתיים קודם.

וזה שרמו הכתוב "כי אבד תאבדון מהר", רצונו לומר שה' האביד והגלה את ישראל מהר מארצם, והטעם לכך הוא, "לא תאריכן ימים עליה כי השמד תשמדון" לפי שאם היו נשארים עוד "ימים" שהם שנתיים, וכמו שאמר הפסוק "שנתים ימים" (בראשית מא, א) או אז היה מתקיים בהם "כי השמד תשמדון", ולא היתה להם תקומה ח"ו.

הקשר בין תפילין של יד ושל ראש

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך" (דברים ו, ח)

תפילין של יד, דורש הגאון רבי יהודה צדקה וצ"ל כמין חומר, רומזים הם לבעלי בתים, אנשי אומנות ומלאכה שיעקר עיסוקם הוא במעשי ידיהם. ותפילין של ראש, רומזים הם לתלמידי חכמים, עמלי תורה, שיעקר יגיעתם הוא בשכל שבמוח.

ומטעם זה נפסק אפוא בהלכה שאסור להפסיק כלל בין תפילה של יד לתפילה של ראש. ויש בכך רמז גדול וחשוב שחייבים לשמור על הקירוב ביניהם ללא שום חציצה: החכמים ישפיעו מתורתם על בעלי הבתים, ואלה יתמכו בהם מן הכסף שהם הרוויחו מיגיע כפיהם, כזבולון ויששכר.

הכיפורים, מתוך קונטרס נדיר שנדפס לאחרונה.

"בשנים האחרונות, בכיתי ביותר בתפילת ערבית של מוצאי יום הכיפורים מאד מאד". יש אחד שאצלו בתפילת ערבית של מוצאי יום כיפור יש שמחה וששון, הוא כבר חושב על האוכל והארוחה שיש לו בבית ורוצה ללכת לנוח. אבל האדר"ת מספר שבכה בתפילה הזו 'מאד מאד', 'ולבי נמס כדונג בזוכרי על פרידתי ממקום קדוש ומיום קדוש' - הוא בוכה על שנגמר ונסתיים יום הכיפורים 'אחרי אשר יום תמים היינו דבוקים בעבודת ה', תכלית כל השנה כולה" - יום שלם אדם נמצא עם הקב"ה בבית הכנסת, בתפילה ובעבודה, ועכשיו הוא נפרד ממנו - "בתענוג ורוחי אין קץ מהתענג על ה', ועתה אני נצרך להיפרד שנה תמימה".

"ואם הוא שנה מעוברת יש עוד חודש אחד, ונצטרך לחכות זמן רב כל כך עד שזוכה שנית לתענוג הנפלא הזה". גם את זה הוסיף האדר"ת בחשבון, שאם היא שנה מעוברת יש לו עוד חודש לחכות...

כך נראית תפילה של עובד ה' שמאמין בכל לבו בכוחה של התפילה שבוקעת רקיעים, גם כשהמטרה לא מתגשמת כאן ומיד.

בגלל שאני לא מדבר בתפילה

ואם בענייני תפילה עסקינן, כדאי לספר כאן מה שפורסם בחודש אייר השנה לאחר האסון הנורא במירון:

בבית כנסת לעלוב בצפת, בשבת בבוקר אחרי תפילת מוסף נגש לבימה אברך בשם ר' ישראל יהודה רוטנברג וסיפר בהתרגשות, שביום ו' הלך לבית חולים זיו בצפת כדי לדרוש בשלומם של הפצועים מאתרא קדישא מירון. והיה שם אברך מחסידות תולדות אהרן שביקש ממנו, שהיות והיה בקריסה במירון, ועבר החייה, ובמהלך ההחייה קרעו מעליו את כל בגדיו ונשאר בלי בגד ללבוש, על כן מבקש שיעזור לו בהשגת בגדים ללבוש, או לחילופין שיביא לו את מזוודתו שנשארה במירון, ששם יש לו את בגדיו.

לאחר זמן מה התקשר אליו הרב רוטנברג והודיע לו שהשיג בשבילו בגדים, אך האברך הנ"ל אמר לו שאין צורך, הוא כבר הסתדר וכבר נמצא בעצמו במירון...

והוסיף האברך הנ"ל לספר לרב רוטנברג: "תדע לך שעברתי החייה מלאה, והייתי למעלה... ואמרו לי שמחזירים אותי רק בגלל שאני לא מדבר בתפילה".

כל תפילה מקדמת את המטרה

חז"ל עונים על כך במדרש; אמר רבי עקיבא בעת ההיא לאמר, לאמר לדורות שתהיו מתפללים בשעת צרה, שהרי משה אע"פ שנאמר לו "לא תעבר את הירדן הזה", התחיל מתחנן. ללמדנו שכח התפילה ביכולתו לשנות את הגזירה, ואילולי שאמר לו ה' "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" והיה מוסיף עוד תפילה אחת, היה גם נכנס לארץ.

ממוצא הדברים אנו למדים כי הגם שתקט"ו תפילות לא התקבלו, אולם אם היה ממשיך משה רבינו בעוד תפילה אחת - כבר היה מבטל אותה גזירה, אלא שהקב"ה גזר עליו להפסיק התפילות. דהיינו, כל תפילה עוזרת ומקדמת את השגת המטרה וביטול הגזירה, אלא שאנו לא יודעים מתי זה יקרה, אבל אין תפילה אחת שהולכת ריקם ופועלת לרכך ולמתק את מידת הדין עדי ביטול הגזירה.

יסוד זה נלמד בדברי הנביא ישעיה (א, טו) "ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שמע". ולכאורה יש לשאול על כפל הלשון, הרי בתחילה אמר "ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם", והכונה שלא תתקבל תפילתכם, אם כן מדוע חזר ואמר "גם כי תרבו תפלה אינני שמע"?

אלא הנביא מלמדנו שיש שני סוגי תפילות; יש אדם שמתפלל ויתכן שהקב"ה לא ישמע את תפילתו, אבל יש מי שמרבה בתפילתו ובזה ישמע הקב"ה - כי כוח ריבוי תפילה הוא מיוחד שכל תפילה מוסיפה למתק הדין עד שהוא מתבטל. ולכן הוסיף הנביא בנבואתו שבמצב שעם ישראל היה לא רק שאינו שומע תפילתם אלא גם אם ירבו לא יועיל, כי מדובר על גזירה מיוחדת, אבל לולי אותה גזירה יש סגולה ומעלה מיוחדת כאשר האדם מרבה בתפילות.

רעיון זה מקבל ביטוי מפורש במדרש תנחומא בפרשת וירא; **אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל הו זהירין בתפלה, שאין מדה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות**, שנאמר למה לי רוב זבחים וגו' גם כי תרבו תפלה וגו'. מכלל שהיא גדולה מן הקרבנות. ואפילו אין אדם כדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו, **כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה חסד עמו**, שכן כתיב בו כל ארחות ה' חסד ואמת (תהלים כה).

הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א, ראש ישיבת 'קף החיים', מביא תיאור מרטיט שכתב הגאון האדר"ת - הרב אליהו דוד רבינוביץ תאומים זצ"ל, על תפילותיו ביום

אין יאוש מתפילות!

דברי חז"ל שתקט"ו תפילות כמנין ואתחנן התפלל משה רבינו ע"ה להיכנס לארץ הקודש, ואעפ"כ לא קבל הקדוש ברוך הוא תפלתו, מעוררים שאלה מהותית, שהרי אם משה רבנו התפלל תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן ולא הועילו תפילותיו לשנות את הגזירה, א"כ אנו אזובי קיר מה יועילו תפילותינו? האם לכאורה, חז"ל מכניסים בנו יאוש מלהתפלל?

אליבא דאמת רבים רגילים לומר או חושבים בליבם; מה התועלת בתפילותינו? הרי כל כך אנו מתפללים ואין נענים, ואין תפילותינו בדרגות גבוהות כמו הצדיקים, ולכן נכנס בליבם יאוש עד שכל תפילתם אינה אלא מצוות אנשים מלומדה לצאת ידי חובה או למראית העין. אולם התורה מלמדת אותנו שזו טעות בידם, ואין שום תפילה שהולכת לשווא אלא כל תפילה מקדמת את המטרה, והיא רק שאלה של זמן.

רבי עקיבא נשא את משלו המפורסם כאשר ראה את הסלע שנחקק מכוח טיפות המים, נשא ק"ו לעצמו והתחיל ללמוד תורה עדי היותו רבי עקיבא. רבי עקיבא עשה חשבון והתבונן בטיפה הראשונה שנפלה ונראה כי לא התחולל דבר בסלע, אם כן שאל רבי עקיבא מאחר ולא השפיעה מאומה הטיפה הראשונה, כך דינה יהיה של הטיפה השניה וממילא גם השלישית והרביעית והמאה, כיון שכל זמן שלא נעשתה שום השפעה על הסלע ממילא אין בכוח הטיפה המאה והאלף לעשות יותר ממה שעשתה טיפה ראשונה.

אולם המציאות טופחת על פנינו, שהרי יש בסלע חור. ולכן מוכרחים לומר מכוח המציאות שכבר הטיפה הראשונה השפיעה וכן השניה והשלישית, אלא שההשפעה כל כך מועטת עד שאינה ניכרת לעין, אך כאשר מתרבים הטיפות ההשפעה ניכרת לעין. כך הדבר כל תפילה פועלת, אלא שאין אנו יודעים את גודל השפעתה ומתי יהיה ניכר התוצאה.